

Louise Michel, (29/5/1830 –9/1/1905). Γαλλίδα συγγραφέας και ποιήτρια, δασκάλα, σοσιαλίστρια και αναρχική πολιτική οργανώτρια, πρωταγωνίστρια της Παρισινής Κομμούνας του 1871, γνωστή ως «Κόκκινη Παρθένα της Μονμάρτης» («Vierge Rouge de Montmartre»).

Η Louise Michel ονομάστηκε από τους αντιπάλους της «Κόκκινη Μέγαιρα» και από τους φίλους της «Κόκκινη Παρθένα».

«L'oeillet rouge», Το «Κόκκινο γαρύφαλλο»

Αν είναι να βαδίσουμε, αδέρφια, στο μαύρο κοιμητήρι

πετάξτε στην αδελφή σας, τελευταία ελπίδα ,

ένα κόκκινο γαρύφαλλο ανθισμένο.

Σαν ξυπνούσανε τα πλήθη,

τις μέρες τις στερνές της Αυτοκρατορίας,

ήταν το δικό σας το χαμόγελο, αδέρφια, κόκκινο γαρύφαλλο

που μας έλεγε ότι όλα γεννιούνται απ' την αρχή.

Σήμερα πια ανθίστε στη σκοτεινιά των θλιμμένων φυλακών.

Εμπρός, ανθίστε μέσα στο ζόφο της αιχμαλωσίας,

και πέστε σ' όλους ότι αληθινά τους αγαπάμε.

Πέστε τους ότι, μέσα από το φεύγα του καιρού,

όλα ανήκουνε στο μέλλον.

Και πως ο βλοσυρός δυνάστης

έχει πιο σίγουρη θανά, παρά ο σκλαβωμένος.*

* (Το ποίημα αυτό το έγραψε η Louise Michel σαν ύστατο αποχαιρετισμό στον Théophile Ferré , ηγέτη της Κομμούνας και μεγάλο της έρωτα, λίγο πριν αυτός εκτελεστεί το Νοέμβρη του 1871)

Τα πρώτα χρόνια

Γεννήθηκε στο Βρονκούρ (Château de Vroncourt) του Ωτ Μαρν (Haute – Marne), νόθα θυγατέρα του εύπορου νεαρού Laurent Demahis με την υπηρέτριά του Marianne Michel, αλλά ανατράφηκε με μεγάλη αγάπη, ιδίως από τους γονείς του πατέρα της, σαν να ήταν τέκνο νόμιμου γάμου. Την πρώτη ανατροφή και εκπαίδευσή της ανέλαβε προσωπικά ο παππούς της, που ήταν ορθολογιστής και στα νιάτα του είχε συμμετάσχει ως «Ιακωβίνος» στην Γαλλική Επανάσταση.

Όταν κατά την εφηβεία της πέθαναν και οι δύο γονείς του πατέρα της, η Λουίζ στάλθηκε στο Chaumont, σε ένα ειδικό σχολείο για να γίνει δασκάλα και όταν τελείωσε τοποθετήθηκε στο Audeloncourt κοντά στο Vroncourt, παίρνοντας μαζί της την μητέρα της. Όσοι την γνώρισαν, μαρτυρούν ότι η στενότερη σχέση που ανέπτυξε στην ζωή της η Λουίζ ήταν με την μητέρα της. Οι διδακτικές της μέθοδοι στο Audeloncourt δυσαρέστησαν κάποιους γονείς που έβλεπαν με δυσπιστία τις συνεχείς εκδρομές στην φύση ή το τραγούδι της «Μασσαλιώτιδας» που δίδασκε στα παιδιά, με αποτέλεσμα μετά από λίγο, τον Οκτώβριο του 1855, να υποχρεωθεί να μετακινηθεί σε ένα σχολείο θηλέων στο Millières, όπου έμεινε και δίδαξε επί ενάμιση περίπου χρόνο.

Όντας κριτικό και ανήσυχο πνεύμα, είχε στραφεί εξαρχής στις δημοκρατικές ιδέες και τον σοσιαλισμό και τελικά το 1856 εγκατέλειψε την συντηρητική επαρχία για να εγκατασταθεί μόνιμα στο Παρίσι, όπου τα μεγαλύτερα πλήθη υπόσχονταν συναρπαστικές στιγμές στους επαναστάτες της εποχής. Η ίδια περιέγραψε τον παλμό εκείνων των χρόνων στο βιβλίο της «Αναμνήσεις» («Memoires») με τα ακόλουθα λόγια: «Οι άνθρωποι ήθελαν να τα αγκαλιάσουν όλα μεμιάς, τις τέχνες, τις επιστήμες, την λογοτεχνία, τις ανακαλύψεις. Η ζωή έβραζε και όλοι βιάζονταν να ξεφύγουν από τον παλαιό κόσμο».

Σοσιαλίστρια στο Παρίσι

Ασχολήθηκε με το γράψιμο και στις 27 Ιανουαρίου 1862 έγινε γραμματέας της παρισινής «Ένωσης των Ποιητών» («L' Union des poètes»), ενώ αρκετά από τα λογοτεχνικά της κείμενα τα υπέγραφε με το ψευδώνυμο «Ενζωλώρας» («Enjolras»), όπως ονομαζόταν στους «Άθλιους» του Ουγκώ ο φοιτητής ηγέτης των επαναστατών του 1832 που εκτελέστηκε στα οδοφράγματα του Παρισιού. Τον επιούσιο τον κέρδιζε αρκετά άνετα, εργαζόμενη ως δασκάλα. Όμως, επειδή αρνήθηκε να δώσει τον απαιτούμενο όρκο πίστης στον αυτοκράτορα και την Εκκλησία, τιμωρήθηκε με αποκλεισμό από την δημόσια εκπαίδευση και έτσι υποχρεώθηκε να ιδρύσει το 1865 δικό της ιδιωτικό σχολείο στην περιοχή της Μονμάρτης.

Γράφτηκε στην πολιτική Λέσχη «Η πατρίδα σε κίνδυνο» («La Patrie en danger»), που αποσκοπούσε στο να εξασφαλίσει την σωτηρία των λαϊκών τάξεων απέναντι στους εισβολείς Γερμανούς, το 1869 ηγήθηκε του συλλόγου αλληλοβοήθειας των εργατριών του Παρισιού και την επόμενη χρονιά πρωτοστάτησε στην «Επιτροπή Επαγρύπνησης των Δημοκρατικών Γυναικών» («Le Comité de Vigilance des Citoyennes») στο διαμέρισμα της Μονμάρτης, από όπου και πήρε το προσωνύμιο της «Κόκκινης Παρθένας της Μονμάρτης».

Στις 12 Ιανουαρίου 1870 ήταν ανάμεσα στους 100.000 διαδηλωτές που συνόδευσαν στην τελευταία του κατοικία τον δημοσιογράφο Βίκτορ Νουάρ (Victor Noir, 1848 – 1870) και συμμετείχε στην ανεπιτυχή απόπειρα των «μπλανκιστών» να εκτρέψουν την κηδεία σε εξέγερση. Στις 15 Αυγούστου συμμετείχε στην διαδήλωση για την απελευθέρωση των μπλανκιστών Eudes και Brideau, που είχαν συλληφθεί για την απόπειρα εξέγερσης στην

εργατική συνοικία Belleville και είχαν καταδικαστεί σε θάνατο, από δε την έναρξη της πολιορκίας του Παρισιού από τους Πρώσους το φθινόπωρο του 1870, αγωνίστηκε πολύ με την βοήθεια του φίλου της Κλεμασώ (Georges Clemenceau), τότε δημάρχου Μονμάρτης, για να κρατήσει ανοικτό το σχολείο της και να σιτίσει τους μαθητές της.

Στέλεχος της Κομμούνας

Το ηρωικό δίμηνο Απριλίου – Μαΐου 1871 συμμετείχε ενεργά στην Κεντρική Επιτροπή της Παρισινής Κομμούνας όπου εκπροσώπησε τις οργανώσεις των γυναικών, οργάνωσε την «Ένωση των Γυναικών για την Άμυνα του Παρισιού», ντύθηκε την στολή της Εθνοφρουράς, ορκίστηκε να σκοτώσει τον Αδόλφο Θιέρσιο (Louis – Adolphe Thiers, 1797 – 1877) και πολέμησε commune de paris μαζί με τον 25χρονο σύντροφό της Θεόφιλο Φερρέ (Théophile Ferré, 1846 – 1871) στα τελευταία οδοφράγματα κοντά στο νεκροταφείο της Μονμάρτης, προτού συλληφθούν και κλειστούν στις φυλακές. Η Λουιζ είχε κατορθώσει αρχικά να διαφύγει, παραδόθηκε όμως στις 24 Μαΐου, όταν οι δυνάμεις της καταστολής των «Βερσαλιέζων» συνέλαβαν την μητέρα της και απειλούσαν να την τουφεκίσουν. Φυλακίστηκε στις φυλακές «Satory».

Μετά από λίγους μήνες ο Φερρέ καταδικάστηκε σε θάνατο, αποχαιρέτησε τους δικαστές με τα λόγια «έζησα ελεύθερος και επιθυμώ επίσης ελεύθερος να πεθάνω» και εκτελέστηκε στις 22 Νοεμβρίου του 1871. Η Λουιζ του αφιέρωσε το συγκινητικό ποίημα «Το κόκκινο γαρύφαλλο» («L'oeillet rouge»). Η ίδια δικάστηκε στο 6ο Πολεμικό Στρατοδικείο στις 16 Δεκεμβρίου 1871 με τις κατηγορίες της ένοπλης στάσης, της προτροπής των πολιτών σε τέλεση κακουργημάτων, της πλαστογραφίας και της συνομωσίας για θανάτωση ομήρων.

Απέναντι στους δικαστές η Λουιζ στάθηκε άφοβη, αγέρωχη και ασυμβίβαστη και τους προκάλεσε ανοικτά να την καταδικάσουν σε θάνατο: «έπραξα αυτό που ήμουν υποχρεωμένη να πράξω, δηλαδή το επαναστατικό μου καθήκον, χωρίς μίσος, χωρίς οργή, χωρίς οίκτο, ούτε για τους άλλους ούτε καν για τον εαυτό μου... δεν υπερασπιζομαι τον εαυτό μου και ούτε επιθυμώ να με υπερασπιστεί άλλος. Ανήκω ολοκληρωτικά στην κοινωνική επανάσταση και εφόσον κάθε καρδιά που πάλλεται για την ελευθερία δεν έχει κανένα άλλο δικαίωμα πέρα από ένα βόλι από μολύβι, εγώ απαιτώ το μερίδιό μου. Εάν με αφήσετε να ζήσω, δεν θα πάψω ποτέ να φωνάζω για εκδίκηση και κάποτε θα κατορθώσω να την πάρω. Αυτά μόνο είχα να πω. Τώρα, εάν δεν είστε δειλοί, μπορείτε να με σκοτώσετε».

Έχοντας καταδικαστεί σε ισόβια εξορία, έμεινε επί 20 μήνες φυλακισμένη στις φυλακές «Auberive» του Ωτ Μαρν. Ο Βίκτωρ Ουγκώ (Victor Hugo) της αφιέρωσε τον ίδιο Δεκέμβριο το ποίημά του «Viro Major», ενώ από την άλλη οι καθεστωτικές εφημερίδες της εποχής την περιέγραφαν ως «κόκκινη λύκαινα» («la louve rouge») και αιμοσταγές τέρας.

Εξορία στην Νέα Καλιδονία

Στις 8 Αυγούστου 1873 φορτώθηκε αλυσοδεμένη στο πλοίο «Virginie» με προορισμό την Νέα Καλυδωνία (Nouvelle Calédonie) του Ειρηνικού, στις οποίες την φυλακή «Numbo» έφτασε μετά από ένα σκληρό ταξίδι τεσσάρων μηνών, στην διάρκεια του οποίου έγινε στενή φίλη των συγκαταουμένων της «κομμουνάρων» Ανρί Ροσφόρ (Victor Henri Rochefort, 1831 – 1913, δημοκρατικού μαρκήσιου, εκδότη και δημοσιογράφου της απαγορευμένης εφημερίδας «La Marseillaise») και Ναταλί Λεμέλ (Nathalie Lemel, 1826 – 1921, φεμινίστρια και στέλεχος της Πρώτης Διεθνούς, η οποία μύησε την Λουιζ στον Αναρχισμό). Έμεινε στην εξορία 7 σχεδόν χρόνια και δημιούργησε και εκεί προβλήματα στους κρατούντες, όταν η μοναδική μέσα σε όλους τους εξόριστους όχι μόνο πήρε το 1878 θέση υπέρ των εξεγερμένων αυτοχθόνων Κανάκ (Kanak), αλλά επιπλέον είχε προσπαθήσει ήδη από τον Μαΐο του 1875 να τους μορφώσει και να τους δημιουργήσει πολιτική θεωρία.

Σύμβολο της Επανάστασης

Η Λουιζ επέστρεψε στο Παρίσι στις 9 Νοεμβρίου 1880 μετά από πολιτική αμνηστία που χορηγήθηκε για όλους όσους ακόμα εξέτιαν ποινές που είχαν να κάνουν με την «Κομμούνα» και την υποδέχθηκε πανηγυρικά ένα απέραντο πλήθος 10.000 ομοϊδεατών της στον σταθμό St Lazare. Έχοντας πλέον ασπαστεί τον Αναρχισμό, μίλησε σε ένα εξίσου μεγάλο πλήθος σοσιαλιστών και αναρχικών στις 21 Νοεμβρίου και τους επόμενους μήνες αύξησε την επαναστατική της δραστηριότητα, την αρθρογραφία της και τις ομιλίες της σε δημόσιες συγκεντρώσεις.

Πενηντάχρονη πια, αποχαιρέτισε τον Ιανουάριο του 1881 τον μεγάλο επαναστάτη Ωγκίστ Μπλανκί (Louis Auguste Blanqui, 1805 – 1881), εκφωνώντας στην κηδεία του έναν συγκινητικό επικήδειο και καθιέρωσε έκτοτε να ορκίζεται στο όνομά του κάθε φορά που την έσερναν, ως κατηγορούμενη, στα δικαστήρια. Τον Ιούλιο του 1881 εκπροσώπησε το γαλλικό αναρχικό κίνημα στο διεθνές συνέδριο του Λονδίνου («London International Social Revolutionary Congress»), στο οποίο υιοθετήθηκε η λεγόμενη «έμπρακτη προπαγάνδα» («propaganda by deed», «propagande par le fait», «propaganda durch die Tat») ως μέσο προετοιμασίας της κοινωνικής Επανάστασης.

Τον Ιανουάριο του 1882, σε συγκέντρωση για την πρώτη επέτειο του θανάτου του Μπλανκί, συνελήφθη για μία ακόμη φορά με την κατηγορία της περιούβρισης αρχής και έμεινε στην φυλακή επί 2 εβδομάδες, ενώ παρουσιάζεται από πολλούς να έχει καθιερώσει στις 9 Μαρτίου 1883 στο Παρίσι την μαύρη σημαία των αναρχικών, όταν, κρατώντας μία τέτοια στα χέρια της, ηγήθηκε μαζί με τον μόλις 22χρονο τότε Αιμίλιο Ρουζέ (Emile Rouget, 1860 – 1931) ενός πλήθους εξαγριωμένων ανέργων, μερικοί από τους οποίους άρπαξαν ψωμιά από τρεις φούρνους της πόλης. Σύμφωνα με άλλες αναφορές, η ίδια είχε υψώσει ξανά την μαύρη σημαία και παλαιότερα, πριν από 12 χρόνια, κατά την διάρκεια της Παρισινής Κομμούνας, τότε όμως με χιαστί οστά και νεκροκεφαλή, η Ιστορία όμως πρωτοεμφανίζει την ύψωση μαύρης σημαίας με πολιτικό – επαναστατικό νόημα νωρίτερα, τον Οκτώβριο του 1865, στο «Διεθνές Φοιτητικό Συνέδριο» της Λιέγης (Liège), από τους Γάλλους μπλανκιστές. Ως καθοδηγήτρια πάντως εκείνων που λεηλάτησαν τους παρισινούς φούρνους συνελήφθη μετά από αναζήτηση τριών εβδομάδων και καταδικάστηκε σε κάθειρξη 6 ετών.

Έμεινε στην φυλακή μέχρι τον Ιανουάριο του 1886, οπότε και αποφυλακίστηκε μαζί με άλλα στελέχη του αναρχικού χώρου (Κροπότκιν, Μπορντά, Ρουζέ, κ.ά.), έπειτα από χορήγηση πολιτικής αμνηστίας από τον πρόεδρο Grevy, ενώ στα τέλη του ιδίου έτους ο ποιητής Πωλ Βερλαίν (Paul – Marie Verlaine, 1844 – 1896) της αφιέρωσε το ποίημά του «Μπαλάντα προς τιμήν της Λουίζ Μισέλ» («Ballade en l' honneur de Louise Michel»). Όμως ο θάνατος της μητέρας της την προηγούμενη χρονιά (στις 3 Ιανουαρίου 1885) που της είχε προξενήσει κατάθλιψη, συν την πολυδιάσπαση του σοσιαλιστικού κινήματος είχαν κλονίσει αρκετά το φρόνημά της.

«Ηθική Αυτουργός»

Ακολούθησε νέα σύλληψη και φυλάκισή της με αφορμή την άγρια απεργία στην Decazeville του Αβεϋρόν (Aveyron), κατά την οποία οι εκεί ανθρακωρύχοι είχαν στις 26 Ιανουαρίου 1886 κακοποιήσει και εκπαραθυρώσει τον εκπρόσωπο της εργοδοσίας μηχανικό Jules Watrin. Οκτώ άντρες απεργοί και δύο γυναίκες είχαν συλληφθεί ως αυτουργοί του λιτσαρίσματος, το οποίο όμως είχε χαιρετιστεί ως «εκτέλεση» από τους επαναστατικούς σοσιαλιστικούς και αναρχικούς κύκλους του Παρισιού και τις εφημερίδες τους. Ακολούθησε η σύλληψη και καταδίκη σε 15μηνη φυλάκιση των επαναστατών σοσιαλιστών αγκιτατόρων Ερνέστου Ροκ (Ernest Roche, 1850 – 1917, εκδότη της εφημερίδας «L' Intransigeant») και Αλμπέρτου Ντουκερσύ (Albert DucQuercy, 1856 – 1934, συντάκτη της ««Cri du Peuple»») που δρούσαν στην περιοχή, η οποία σύλληψη και φυλάκιση έγινε αφορμή για γενίκευση της απεργίας και σε άλλους κλάδους εργατών της περιοχής, ενώ ανάλογες άγριες απεργίες ξεσπούσαν και σε διάφορες περιοχές του Βελγίου, με πυρπολήσεις εργοστασίων, δημοσίων κτιρίων, εκκλησιών, μοναστηριών και σπιτιών πλουσίων, στην δε γαλλική πρωτεύουσα ο 27χρονος αναρχικός Σαρλ Γκαλό (Charles Gallo, 1859 – 190?), φωνάζοντας «Vive l' Anarchie!» έστρεψε στις 5 Μαρτίου το περίστροφό του προς τους πανικόβλητους υπαλλήλους του παρισινού Χρηματιστηρίου.

Στην καταστολή που ακολούθησε, εκτός από τους επικεφαλής των απεργών συνελήφθησαν και όσοι επαναστάτες σοσιαλιστές και αναρχικοί είχαν, είτε σε άρθρα τους είτε σε ομιλίες τους, επαινέσει την βία. Ανάμεσα σε εκείνους που κατηγορήθηκαν ως «ηθικοί αυτουργοί» ήταν και η Λουίζ Μισέλ, η οποία εξαιτίας μιας ομιλίας της στο θέατρο «Chateau-d' Eau» στις 3 Ιουνίου υπέρ των απεργών, κλείστηκε για μία ακόμη φορά στις φυλακές, αυτή την φορά όμως για τέσσερις μόνον μήνες.

Απόπειρα κατά της ζωής της

Την Κυριακή 22 Ιανουαρίου 1888 έγινε απόπειρα δολοφονίας της στην Χάβρη (Le Havre) από τον φτωχό 32χρονο βασιλόφρονα Πιέρ Λουκάς (Pierre Lucas). Από τις δύο σφαίρες που ρίχτηκαν εναντίον της, η μία τραυμάτισε το δεξί αυτί της και η άλλη χάράκωσε το αριστερό της μάγουλο. Εκπλήσσοντας του πάντες, η Λουίζ όχι μόνο ανέλαβε η ίδια

να βρει συνήγορο για τον επίδοξο δολοφόνο της, αλλά επιπρόσθετα τον υπερασπίστηκε και η ίδια στην δίκη του, λέγοντας ότι «είχε απλώς παρασυρθεί από μια άθλια κοινωνία».

Τα τελευταία χρόνια

Το 1890 την συνέλαβαν για μία ακόμη φορά μετά από πύρινους λόγους της με την κατηγορία της «διέγερσης σε στάση» και μόλις μετά βίας γλίτωσε τα χειρότερα, καθώς κατά την μόδα της εποχής στην αντιμετώπιση των αναρχικών οι κρατούντες είχαν πρόθεση να την κλείσουν σε φρενοκομείο. Εγκατέλειψε λοιπόν την Γαλλία, και έζησε κάποια χρόνια σε πολιτική αυτοεξορία στην Αγγλία, όπου όμως το 1895 ήλθε σε πλήρη διάσταση με τους εκεί, επικρατούντες έναντι των αναρχικών, μαρξιστές. Αυτό που υποστήριζε μέχρι τον θάνατό της ήταν η αμεσότητα και η διαύγεια των προθέσεων: «στις ημέρες μας έχουμε ως κύρια όπλα μας την ειλικρίνεια και την αμεσότητα. Είναι προς το συμφέρον μας να εμφανιζόμαστε προς τα έξω όπως ακριβώς είμαστε και σύμφωνα με αυτά που πιστεύουμε».

Κατά την παραμονή της στο Λονδίνο άνοιξε ένα σχολείο για τα παιδιά των πολιτικών προσφύγων (το «International School»), το οποίο κατά τον Τζων Σόττον (John Shotton) απετέλεσε το πρώτο ελευθεριακό σχολείο της Αγγλίας. Μέχρι τον θάνατό της, και πάντα παρακολουθούμενη από την αστυνομία, συνέχισε να περιοδεύει και να δίνει διαλέξεις, τόσο στην Αγγλία όσο και στην Ολλανδία, το Βέλγιο, αλλά και την Γαλλία, στην οποία είχε επιστρέψει από το 1895 για να εκδώσει με τον Σεμπαστιάν Φωρ (Sébastien Faure, 1858 – 1942) την αναρχική εφημερίδα «Libertaire».

Κατά την διάρκεια μιας τέτοιας περιόδου στην Αλγερία και την νότια Γαλλία πέθανε στις 9 Ιανουαρίου 1905 στο δωμάτιο 11 του «Hotel Oasis» της Μασσαλίας, σε ηλικία 74 ετών. Θάφτηκε στο νεκροταφείο του Λεβαλουά Περέ (Levallois – Perret) του Παρισιού με πολιτική, όπως η ίδια είχε ζητήσει, κηδεία στις 21 Ιανουαρίου και το πλήθος στην κηδεία της ξεπερνούσε σε μήκος το ένα χιλιόμετρο.

Τα μετά θάνατον

Τουλάχιστον μέχρι το 1916 γίνονταν κάθε χρόνο μία αγωνιστική εργατική διαδήλωση δίπλα στον τάφο της, ενώ δύο σώματα γαλλόφωνων εθελοντών μαχητών στον Ισπανικό Εμφύλιο ονομάστηκαν «Bataillons Louise Michel» για να τιμηθεί η μνήμη της. Την πρωτομαγιά του 1946 ο σταθμός του Μετρό «Vallier» μετονομάστηκε προς τιμήν της «Louise Michel» και το 1975 ονομάστηκε το ίδιο ο χώρος μπροστά από τον καθεδρικό της «Σακρέ Καίρ» («Sacre Coeur»). Τον Ιανουάριο του 2005, τέλος, η πόλη του Παρισιού αφιέρωσε ολόκληρο τον μήνα στην εκατοστή επέτειο του θανάτου της, και ο Δήμος Παρισιού με το Πανεπιστήμιο της Σορβόνης και τον πολιτιστικό σύλλογο «Actazé» διοργάνωσαν στις 11 και 12 Μαρτίου το συμπόσιο «Louise Michel, figure de la transversalité», στο οποίο μίλησαν περισσότεροι από είκοσι ειδικοί ιστορικοί.

Επίμετρο

«Γιατί η Louise Michel είναι από τις ελάχιστες γυναίκες που αναγνωρίστηκαν από τη Γαλλική Ιστορία ; Γιατί είναι η μοναδική γυναίκα που έδωσε το όνομα της σε σταθμό του παρισινού μετρό ; Επειδή πολέμησε, είναι αλήθεια, πάνω στα οδοφράγματα για την υπεράσπιση της Κομμούνας του Παρισιού το 1871. Ντυμένη με τη στολή της Εθνοφρουράς, έδωσε τη μάχη με το 61ο Τάγμα της Μονμάρτης. Κραδαίνοντας σημαία, επιτέθηκε στα στρατεύματα των Βερσαλλιών, πυροβόλησε με караμπίνα Remington χωρίς να δειλιάσει, χωρίς κανένα φόβο. Νύχτες ολόκληρες, υπερασπίστηκε χαρακώματα που βομβάρδιζε ο στρατός του Thiers. Ήταν από τους τελευταίους που είχαν οχυρωθεί στο νεκροταφείο της Μονμάρτης κατά τη διάρκεια της Αιματηρής Εβδομάδας. Το θάρρος της εντυπωσιάζει.

Αλλά και άλλες γυναίκες υπήρξαν θαρραλέες στην Κομμούνα, που αναδύθηκε για την κοινωνική δικαιοσύνη. Αυτό που έκανε την Louise Michel άξια να δοξάζεται από τον Victor Hugo (την ονομάζει Viro Major : μεγαλύτερη κι από άντρα) να χειροκροτείται από αναρίθμητα πλήθη, και να μεταμορφώνεται σε ζωντανό θρύλο, είναι κατ' αρχήν ο λόγος της. Στην Κομμούνα, ήταν υποκινήτρια. «Έπαιρνε το λόγο στις λέσχες των πολιτών, στηλίτευε τους δειλούς, ύψωνε τη φωνή, εμπύχωνε τους Ομοσπονδιακούς.

Όταν δικάστηκε από το καθεστώς των Βερσαλλιών, απευθύνθηκε στους δικαστές της, που την καταδίκασαν στην εξορία, με την εξής φράση : «Αν δεν είστε δειλοί, σκοτώστε με». Ο τολμηρός, προβοκατόρικος λόγος της, που ολόκληρος ο τύπος αναπαρήγαγε, την καθιέρωσε ως την ψυχή της Κομμούνας, την εκπρόσωπο του καταπιεσμένου λαού, το πρότυπο των ανυπότακτων γυναικών. Στη Νέα Καλυδωνία, όπου εξορίστηκε επτά χρόνια, η φωνή της εξακολούθησε να κάνει θαύματα : δίδαξε τα μικρά παιδιά, κήρυξε την εξέγερση στους αυτόχθονες Kanaks.

Από τη στιγμή που επέστρεψε θριαμβευτικά στη Γαλλία το 1880 μέχρι το θάνατο της, δεν έπαψε να διασχίζει τη χώρα, από πόλη σε πόλη, μνημονεύοντας την Κομμούνα, προφητεύοντας το λαμπρό μέλλον της αναρχίας -την αποθέωση της επανάστασης που θα διώξει σαν κυκλώνας τον παλιό κόσμο και τη φρίκη του και θα μεταμορφώσει κάθε άνθρωπο σε πεταλούδα... "Όλοι πια την ξέρουν ως αναρχική ηγέτιδα, αυτήν που δεν πέταξε ποτέ βόμβες, αλλά εξύμνησε τους δράστες βομβιστικών επιθέσεων : «αυτούς που σκοτώνουν τέρατα για να ζήσει η ανθρωπότητα». Πολυγραφότατη, καταπιάστηκε με όλα τα λογοτεχνικά είδη, δημοσιεύοντας ποιήματα, τραγούδια, μυθιστορήματα, δοκίμια, απομνημονεύματα, θεατρικά έργα, λιμπρέτα, παιδικές ιστορίες, διηγήματα. Η ζωντανή της πένα, ενθουσιώδης, εμφατική, εξπρεσιονιστική, όπως και ο βασανισμένος, πυρετώδης, συγκινητικός της λόγος, έχουν την ίδια παλέτα από σκούρο γκρι και έντονο κόκκινο για να περιγράψουν την κοινωνία «με τα σαγόνια δράκου» και τον επικό αγώνα ως «την υπέροχη αυγή της απελευθέρωσης». Υπήρξε μία γυναίκα με δυνατή φωνή» (Xavière Gauthier, καθηγήτρια, πρόεδρος της Διεθνούς Ένωσης Louise Michel, συγγραφέας του βιβλίου *La Vierge rouge. Biographie de Louise Michel*, éditions de Paris, 1999).